

İSLÂM TARİHİNDEN YAPRAKLAR (50) : NEHREVAN SAVAŞI

(...dünden devam)

Çok kısa süren şiddetli bir savaş oldu. H. 38 yılı Safer ayının dokuzunda (17 Temmuz 658) sadece birkaç saat süren bir çarpışma cereyan etti. Bu savaş sonunda Haricîlerden pek çok kişi ölmüştü. Ama Alî tarafında ölü miktarı çok azdı. İki üç kişinin öldüğü söylenir. Sağlam yolla gelen rivayete göre Alî tarafında ölü sayısı sadece dokuz kişidir. Haricîlerin ölü miktarına gelince rivayetlere göre onların hepsi öldürülmüştür (Müberrid'in el-Kâmil'inden özetlenen Aḡ baru'l-ḡ avâric, s. 21; ḡ ilâfetu Alî bn Ebî Talib, s. 425). Mes-'ûdî'ye göre de bozgundan sonra kaçıp kurtulan haricîlerin sayısı on'u geçmez (ḡ alîfe bn ḡ ayyat, Târîḡ, s. 197; ḡ ilâfetu Alî bn Ebî Talib, s. 329).

H. Alî'nin Hâricîlere yaptığı işlem:

H. Alî, Haricilere, savaştan önce de, sonra da Müslüman muamelesi yapmıştır. Savaş sona erince kaçanın takibedilmemesini, yaralıya dokunulmamasını, ölenlerin temsil edilmemesini (burun kulaklarının ke-silmek suretiyle şekillerinin değiştirilmemesini) emretmiştir. Ne Cemel, ne de Nehrevan Olaylarında hiç kimseye sövmemiş, hakaret etmemiş ve ettirmemiştir (Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubra: 8/182).

H. Alî, haricîleri tekfir etmedi. Zira savaştan önce onları tekrar geri döndürmeğe çalıştı, birçoğu da geri döndü. İbn Kudame'nin dediği gibi: maksat onların şerlerini toplumdan savmaktı, yoksa onları öldürmek değildi. Şayet sözle gerçeği kabul ettirmek mümkün olsaydı savaşa gerek kalmazdı. Sözle ikna etmek, elbette savaştan evlâdır. Bu tutum, Haricîlerin her şeye karşın yine de Müslüman olduklarını kanıtlar. Zaten ulemanın çoğu da bu görüştedir (Fethu'l-Bârî: 12/300-301; Neylu'l-Evtâr: 8/182).

H. Alî'ye

ḡ Bunlar kâfir midirler? Diye soruldu.

□ Hayır, onlar küfürden kaçmışlardı, dedi.

□ Peki, Münafık mıdır? Denildi.

□ Hayır, münafıklar Allah'ı çok az anarlar, dedi.

□ Peki, ya bunlar nedir? Denildi.

□ Bunlar bize saldırmış olan bâğîler(azgınlar)dir; biz onlara galip getirildik, dedi.

Rivayetlerden anlaşıldığına göre Hz. Alî, Cemel ve Siffîn savaşlarından çok üzüntü duymuş; keşke bunların olmamasını temenni etmiştir ama bu Nehrevan olayının ardından sevinmiş, zaferinden ötürü mutlu olmuştur. Çünkü Allah'ın hükmü uyarınca bunlara karşı savaşmıştır. Ama Cemel ve Siffîn savaşlarının sonuçlarına üzülmüştür (İbn Teymiyye, Mecmuu'l-Fetâvâ: 28/516).

(devamı yarın..)